

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra I Sverrig

Citation: Andersen, H. C.: "I Sverrig", i Andersen, H. C.: *I Sverrig*, udg. af Mogens Brøndsted , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 157. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaisverrigval-shoot-idm140454473033776/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: I Sverrig

skab, hvor nøkken kan drømme om at blive salig; og til slut apostroferes elven i sit skummende fald ned i det dybe flodleje, »der fører Dig til Østersøen, din Evigheds».

At natuhamonien spejler en religiøs harmoni, var en forvisning han havde nået gennem sin Siljanprædiken (XX). Herfor borgede allerede den æstetiske sans hvormed man uvilkaarligt arrangerer og grupperer blomster til en buket. På samme måde ordner han rejseoplevelserne til en garlands og vil nu stikke lidt bladgrønt ind imellem, småbilleder blandt de store; og der er nok at øse af, *Billeder i det Uendelige* (XXVII) – overskriften antyder tillige uendelighedspektivet selv i de mindste vænsede ting. Også dem er det digterens sag at pege på, ligesom mikroskopet viser lilleverdenen i en vanddråbe (eventyret »Vanddråbens» havde han kort forinden skrevet til Østred). De følgende fem lynskud fra skovvejen rummer alle et lavt og et højt element, således at vægten forskydes fra det lave til det høje.

Det første øjebliksbillede viser en banke med visne gevækster og rodende svin foruden; foroven står svinhyrden fordybet i en bog, »maaskee en kommende Lærd, for de kommende Tiders». I respekt for fremtidens videnskab skal hele rejsen munde ud; på den anden side må vi mindes botanikprofessoren i *Waldstena*, de mødedte bøger i Uppsala-biblioteket, pedanten og skoleduksen som besertyper i *Digter-Skillet*. Den læsende svinedreng får nogle stank i forbitaten af forfatterens ironi.

I det næste ser vi en bondegård, på hvis græstorvtag en mand omhugger et lille træ just som den rejse kommer forbi. Dagbogen fremhæver det loftende moment: »Jeg kom idet det faldt, et Digterioie saa det og derfor skal det evigt blomstre». Men i den færdige udførelse er tyngdepunktet flyttet, nu dominerer glimtet af den blinkende økse.

I det midterste skovbillede balancerer det negative og positive. En edderkop sidder i sit spindelkæve som en eventyrhæks, der kan være både ond og god; det hæsle er hævet op i sollyset.

Med det næstsidste stykke er vi nået til et snævet herberg, hvor husets datter løber barfodet over møddingen og lyser op i alt skidtet – det smukke sejrer over det grimme.

I den sidste situation sidder en ung mor i naboens og græder

ved sit døde barn; hendes levende barn, en lille dreng, bringer en sommerfugl han har fanget, og den slippes fri og flager hen over liget. Modernen smiler, »hun forstod vist Tilfeldets Poesi«. Udtrykket sigter på en æstetisk ide, som han også anførte i forbindelse med ordet udødelighed i sneen (ovl. s. 143). Og det gælder tilige en religiøs ide, sommerfuglen som billede på psychen der overlever. At det er et konstrueret tankebillede, røbes i kapitlets slutning, da vognen ruller videre: »Billed paa Billed rullede op, i Skoven, paa Veien, og i Tanken med».

Hvad fantasien formår til at supplere realiteterne, fremgår af det afsluttende rejsepostkort, *Ved Dansemora* (XXVIII). Dansemora er en grubeby ligesom Falun, så man kunne vente en matende gentagelse; Andersen har imidlertid opbudt hele sin sprudlende kunst for at undgå det. Han var også denne gang særligt ved at stige ned i skakterne, men sin prosaiske svaghed omsætter han i poetisk styrke. Han personificerer svømmelen til en heks ligesom edderkoppen, en menneskefærdig demon svarende til bjergganden i det første turistbrev, blot færligere. Han udmaler den svimlende nedfart til underverdenen, så det især i rygmarven på læseren – og tillige på en skånsk besøgende der synes at han selv burde gøre den slæmme tur blot for at kunne fortælle derom. Dog digterforestillingen er i stand til at forøle uden at have gjort turen – og heksen bliver derved snydt for sit bytte. Han har besejret en ny fjende og overlevet!

Indvender man at hans genius kun klarer sig ved at vige tilbage for dyblerne og lukke øjnene for undergangens faktum, kan den afsluttende rejsevignet måske opfattes som et svar herpå. Det er en efterræstnisi der afrunder kompositionen i forhold til første kapitals forårsbrus. Naturen er nu afblomstret og ribbet; af roserne er blot rosenkongen tilbage (rosengillen, en art misvæxt), og i den nøgne grå skov regerer *Svane* (XXIX), efter hvem stykket har navn. Det er skønhedens forlis, rejsens triste ende – selve befondningsmidlet står som en aflåst kare, det forsmædeligt tjener som svinesti (i virkeligheden et lille noteret minde fra rejsens begyndelse). Men at denne deroute skulle være definitiv, er kun kortsynet og materialistisk svinefilosofi. I historiens slutning glimter barnetroen frem som lys fra et skovhus, hvor børne-